NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2037 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY THỨ NĂM 3 JANVIER 1924

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

BAOS	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30
Các làng xa				
Các công-sở	5.00	8.00	8.00	9.00
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.30
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.60

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

BÁO	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng	Ngoại quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$60	12$00
Các làng xa					
Các công-sở	5.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.65	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.60	1.00

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63 Rue du Coton. Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN, HANOI
TÉLÉPHONE N° 680

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1126

ANNONCES
Décompte à raison de 0 $ 10 la ligne au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
Une seule insertion. . . . 0 $ 50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái tình-hình nhiễu-loạn ở nước Tàu

Cuộc nhiễu-loạn ở nước Tàu chưa biết đến bao giờ mới đến ngày liễu-kết mà cái tình hình hơn thua trong các đảng cũng thấy thay đổi luôn luôn.

Theo như tin-tức về mấy tháng trước, thì ở Bắc-kinh, Tào-Côn bỏ tiền mua phiếu bầu của các nghị-viện, được trúng cử tổng-thống, gây nên một cái phong-trào phản-đối rất kịch-liệt, đảng Tôn-Văn, đảng Trương-tác-Lâm và đảng Đoàn-kỳ-Thụy, Lư-vĩnh-Tường sửa-soạn liên hợp nhau cùng khởi nghĩa đánh Tào, tưởng như là chiến-sự sắp tới đâu trước mắt. Ở Quảng-đông thì quân Tôn đắc thắng, thành Huệ-châu là một nơi căn-cứ của Trần-quỳnh-Minh đã có tin đồn thất thủ. Ở Từ-xuyên thì quân Dương-Sâm giữ thành Trùng-khánh, Hùng-khắc-Vũ hết sức tranh hành trong mấy tháng, không thấy được phần thắng lợi, có bọn dân-quân trung lập đương ra sức điều-đình. Ở Hồ-nam thì Triệu-hằng-Dịch bỏ tỉnh thành chạy, quân Đàm-diên-Khải vào chiếm cứ Trường-sa. Nay cứ những tin tức gần đây thì cái phong-trào phản-đối Tào tổng-thống lại thấy yên lặng dần dần, Đoàn, Lư bị chết ở Chiết-giang, giữa cái vòng thế-lực bốn bên về đảng Trực-lệ cả, không có cách gì triển-bố ngay được: Tôn-Văn thì đương bị khốn về cái chiến-sự ở Đông-giang, không có dư lực mà thân trương về mặt bắc; Trương-tác-Lâm thì vì đảng Trực-lệ thành ý giảng hòa cũng chỉ cốt cầu cho cái thế-lực đông tam tỉnh của mình được vững bền không núng là mãn nguyện, trước đã định đại cử thao diễn quân-đội, bao nhiêu tình-hình kinh-lữ, trung lập ra ngoài biên cảnh hết, sau thu nhỏ cái công việc ấy lại, chỉ thao-diễn qua-loa rồi cho dàu về đấy phòng trù để tránh khỏi xung-đột với quân Trực-lệ, mà cái chiến-hấn Trực Phụng vô hình tiêu tán ngay.

Cái chiến-sự ở Đông-giang, về khoảng trung-tuần tháng mười, quân Tôn đạo tả và đạo hữu đã chiếm được các yếu-ải Huệ-châu, chỉ gẳng một tí nữa thì lấy xong Huệ-châu thật; không ngờ đạo hữu Điền-quân bị Trần-quỳnh-Minh thân suất đại quân ách ở Bình-sơn, không tiến lên được mà Trần đứng kế lý gián, thương nghị dinh chiến riêng với Điền-quân. Bên Tôn-Văn chỉ còn đạo giữa với đạo tả tiến công; đạo giữa tức là đạo quân bao vây thành Huệ-châu. Trong mấy tháng đương cầm-tử đội xung phong, kèm cả tạc-đạn phi-cơ, không làm sao rao-động được, vừa lúc Hồng-triệu-Lânvận quân đi đường bể chụp đánh xa-điểm Vĩnh-hỗ, ra đường hỏa-xa Quảng-cửu, quân Tôn bị bách lui về Thạch-lỗ g thủ-quân trong thành Huệ-châu thừa cướp lại được các yếu-ải ở núi Phi-nga mà cái vây thành Huệ-châu giải; đạo tả tức là quân Hứa-sùng-Trí trước đã chiếm được Hà-nguyên, bị quân Lâm-Hồ ở Mãn-nam kéo về, lấy đại-quân đóng chặn ở Lão-long, mãnh lực phản công, lại lấy được Hà-nguyên, kéo thẳng lên Bắc-la, bức quân Tôn phải thoái-khước. Hiện nay quân Lâm-Hồ ở Hà-nguyên tiến đánh Thạch-than, quân Hồng-triệu-Lân giải xong được cái vây thành Huệ-châu, đương công quân Tôn tranh-trì ở Bắc-la, mà bên quân Tôn thì Hứa-sùng-Trí đương cố đánh lấy lại Hà-nguyên, Phạm-thạch-Sinh cũng đã khôi phục được đường hỏa-xa Quảng-cửu, chiến-tình hai bên cũng còn kịch-liệt lắm; nhưng lấy đại thế mà xét thì quân Trần có phần tiến mà quân Tôn có phần lui, lại đổi hẳn cái cục-diện cũ.

Ở Từ-xuyên thì Dương-Sâm, Lưu-Tương cùng Viên-tổ-Minh vẫn tử lực giữ thành Trùng-khanh, Hùng-khắc-Vũ vay danh mãi không được, đã đương cùng nhau đình chiến nghị hòa, thỉnh-lĩnh có Ngô-nhược-Ngu ở Vân-nam đem hơn vạn quân vào Từ-xuyên giúp Hùng, huyết-chiến một trận ở Ba-giang, quân Dương, Viên, chi-tri không lại, Hùng thừa thế mãnh công, lấy được thành Trùng-khánh, Dương-Sâm phải lui về Vạn-huyện, Lưu-Tương phải lui về Hiển-giang, Viên-tổ-Minh phải lui về Trường-thọ. Hiện Ngô bội-Phu đã phải tiếp tế súng đạn cho Dương-Sâm, hạn kỳ thu-phục Trùng-khánh, quân Hùng cũng đương đánh riết miền Vạn-huyện Trường-thọ, chưa rõ cái cuộc sống mái của hai bên ấy sau này ra thế nào.

Ở Hồ-nam thì Đàm tuy chiếm giữ được Trường-sa, Triệu ở Nhạc-châu, lại được cô bắc-quân làm thanh-viện; Mã-Tế phụng mệnh Ngô-bội-Phu kéo một đạo bắc-quân vào Nhạc-châu, đảm-nhiệm các sự-nghi phòng thủ; bên Đàm thì hậu tập quân-đội ở Châu-lỗ và có một đạo quân của Thái-cự-Du đóng ở Hà-diện, một đạo quân của Hồ-dịch-Bình đóng ở Tương-đàm; Triệu ám-trung chiêu-tập hai đạo kính-lữ của Lưu-trọng-Oai và Châu-chấn-Bằng, nhân lúc sương mù chụp đánh quân Thái, quân Thái binh ít lực bạc, phải bỏ Hà-diện đi, đồng thời một đạo quân Triệu ở Dịch-gia-loan cũng sang sông đánh lấy Tương-đàm; quân Lỗ lui ra khỏi Tương-đàm, định gia-nhập quân Đàm ở Châu-lỗ mà đạo quân ấy được tin Thẩm-bồng-Anh phụng mệnh Ngô-bội-Phu từ biên-cảnh Giang-tây ra Lâm-châu chặn đánh hậu lộ quân mình, hoảng cùng quân Lỗ cùng lui về Nghị-chương cả, thành ra Châu-lỗ cũng bị quân Triệu chi n được, mà sắt ve bờ sông Tương không còn có tung-tích quân Đàm nữa.

Tóm lại mà coi, thì cái địa-vị tổng-thống Bắc-kinh Tào bây giờ cũng còn tạm được yên-ổn vững vàng; cái cuộc tranh-chiến thứ hai của đảng Trực-lệ với đảng Phụng-thiên cũng còn chưa bộc phát ngay được; cái đại cục phân nhiều ở nước Tàu vẫn là Trực-lệ âm bố thế-lực để thu lấy cái địa bàn mấy tỉnh tây nam, mà trong mấy tỉnh tây nam, thì Tôn Trần vẫn tranh-trì nhau ở Quảng-đông, Dương-Hùng vẫn tranh-trì nhau ở Từ-xuyên, Đàm Triệu vẫn tranh-trì nhau ở Hồ-nam; nếu cái thắng lợi tối hậu mà về Trần, Dương, Triệu thì cái thế-lực đảng Trực lệ có thể trùm khắp được tất cả mấy tỉnh tây nam mà cái cuộc thống-nhất may có cơ thành công được; nếu Tôn đắc thắng ở Quảng-đông, Hùng đắc thắng ở Từ-xuyên, Đàm cũng đắc thắng ở Hồ-nam thì mấy tỉnh tây nam có thể liên-lạc với nhau cùng mưu chống chọi với đảng Trực-lệ, lúc ấy lại được Đường-kế-Nghiêu Vân-nam, Trương-tác-Lâm Phụng-thiên Đoàn kỳ Thụy Lư vĩnh Tường Chiết-giang cũng góp sức vào thì may cũng khuynh-đảo được đảng Trực-lệ mà thành cái công thống-nhất; nhưng cái sự-thực tưởng không sao có thể được; cái tình-hình phân nhiều ở nước Tàu, cứ lớp sóng kia lại nổi, không có cái đảng phái nào bền chắc mà đến cái cuộc thắng cuộc bại cũng chẳng nhất định nào, thật không ai dự đoán được cái loạn-cục nước Tàu sau này liễu-kết ra làm sao vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 1er và 2 Janvier 1924

Việc nước Anh

Việc chánh-trị ở nước Anh sắp đến lúc nhiệt não.

Ngày thứ hai quan Lloyd George sẽ trở về. Ngày hôm nay hoặc ngày mai quan Baldwin cũng sẽ trở về.

Một vài tờ báo có khuyên quan Baldwin nên thôi việc cầm quyền chính, và thôi chức lĩnh-tụ đảng Bảo-thủ để được ích-lợi cho chánh-đảng của mình.

Báo *Evening Standard* nói rằng có lẽ cái phong trào phản đối đảng Bảo-thủ rất là kịch-liệt. Có lẽ đảng Lao-động sẽ lập tòa Nội-các. Lord Curzon có đạt lời nói rằng trong cuộc bầu cử mới đây, đảng Tự-do và đảng Lao-động bị thất bại, vậy hai đảng ấy cầm quyền chính không chính-đáng.

Một hội của đảng Bảo-thủ có viết thư cho quan Baldwin khuyên ông nên trù tính một cuộc đồng lao cộng tác của đảng Bảo-thủ với đảng Tự-do.

Nước sông Seine

Nước sông Seine vẫn lên, về trận sông Marne nhiều chỗ lụt to.

Việc nước Hy-lạp

Tin Athènes. — Tại nghị-viện 144 người về đảng Dân-chủ xin truất hoàng-tộc. Đảng Tự do còn đợi M. Venizelos trở về mới quyết-nghị.

Việc nước Đức

Tin Berlin. — Quan Giám-quốc Ebert tiếp các quan đại sứ và các quan lĩnh-sự có nói quốc-dân nước Đức chỉ có một điều sỏ-ước là đối với các dân-tộc khác, cứ được an-cư lạc-nghiệp. Song ông lại có nói: Chánh-phủ nước Đức sẽ dùng hết sức để trù-tính cho tổ-quốc được hồi-phục lại.

M. Stresemann thượng-thư bộ Ngoại-giao có viết một bài trong báo *Zeit* nói rằng tình-trạng nước Đức ngày nay rất là quẫn bách không lấy đâu sản-vật mà nộp cho ngoại-quốc được.

Tin khí-cầu Dixmude

Tin Palerme. — Lễ cất đám quan thiếu-tá quản đốc khí-cầu Dixmude ở Palerme rất trọng thể, các quan-chức nước Ý và nhân dân đến dự lễ rất đông, thực là một dịp cho nước Ý tỏ tình thân ái với nước Pháp.

Tin Naples. — Tàu ngư-phòng người Ý tên là Prostinari rước linh-cữu thiếu-tá Puplessina đến Naples. Hiện nay linh-cữu để ở nhà thờ Naples để đợi tuần-dương-hạm nước Pháp tên là *Strasbourg*.

Tin Sciacca. — Ở trên một cái cây, cách bãi bể hai kilomètres, có thấy một mảnh đồ đệt bằng tơ, mà có sơn cho các chất nọi không đi qua được. Người ta đoán rằng miếng đồ dệt ấy là đồ khí-cầu mà ra.

Vàng tuyết lở ở nước Áo

Vàng tuyết lở ở các núi xứ Tyrol, hãy người chết.

LỜI DÀN DÀ

Bàn về cái sợ. Tại làm sao mà không sợ?

Bà Lệ-xuyên phu-nhân có câu: «Không có cái gì vô ích và vô lý bằng cái sợ,» vì nói đến cái sợ là đủ làm cho người đời mất hết sự can đởm, sự tri thức, sự quả quyết; vì như làm ruộng sợ mất mùa, đi buôn sợ lỗ vốn, làm thợ sợ nghề ế, làm học-trò thì sợ dông quá, người dùng không hết; ấy cái sợ nó làm ngăn trở con đường hoạt-động của người đời biết là bao; mà phi chỉ ngăn trở về đường vật chất đã thế, về đường tinh thần tưởng cũng không sao siêu việt lên cao nổi; khi cái lòng người đã giàu cái sợ sự hãi thì yếu cả thân thể, yếu cả hồn phách, thành chi sợ vơ sợ vẩn, sợ ma-quỉ, sợ bóng dáng, sợ cái chỗ con mắt mình không tầng trông thấy bao giờ mà cũng sợ; tưởng tượng ra mà sợ, đặt bày ra mà sợ, cho nên kinh Phật nói rằng: «đừng nên để lòng vào chỗ sợ hãi lắm mới xa lìa trong trường chiêm bao trào trác », — thành phật, thành tiên cũng trong cái tâm quả cảm hết thảy; nếu lấy cái lý-thuyết, lòng người ta cần phải có sợ, thì mới có chỉ tiến-thủ, có sợ thua kém người ta thì mới nảy nở được nhiều sự lợi ích, có sợ pháp luật, thì mới tu tỉnh cái lòng gian tà; nói như thế, sợ phải, phải nên sợ; như lấy triết-lý mà giải, thì cái chí khí của con người ta, nên mới bằng một cái chất trong sạch hết, sức là của tạo-hóa chúc thác cho người có cái trong-tâm, cái lương-tâm bắt buộc phải làm, làm mới hết bổn-phận; nếu sợ mà phải làm, là điều gắng gượng, có sợ thì có khi không sợ, sợ thì làm, chớ không sợ thì sao? — Sợ mà phải làm trong thành, tất không khỏi có khi gian nịnh; sợ mà phải làm mạnh dạn, tất không khỏi có khi nhút nhát; sợ mà phải làm ra bộ hiền-lành tất có ngày lộ màu độc ác, nói tóm lại: sợ mà phải làm chắc làm không hết bổn-phận, không bằng tự biết bổn-phận mới làm hết bổn-phận đúng; cái lòng người ta là cái nguồn gốc của muôn việc, trước chính đừng lòng, sau muốn việc đều sửa trị. Con thảo cha, tôi ngay vua, vợ thuận chồng, em kính anh, bạn tin nhau, đó là điều nghĩa-vụ bổn-phận phải làm, chớ có phải tại sợ đâu; cổ-lai trung-thần hiếu-tử, nghĩa-phu tiết-phụ, bao giờ có ai nói vì sợ mà phải làm cho ra trung-thần hiếu-tử, nghĩa-phu tiết-phụ không?

Nếu thế, thì đã không thành trung-thần, hiếu-tử, nghĩa-phu tiết-phụ rồi; suy thế không nên bắt buộc người ta sợ, duy dạy làm sao cho người ta biết cái nghĩa-vụ của con người ta phải làm cho hết bổn-phận, mới là xứng đáng. Tôi còn nhớ thuở nhỏ, có một ngày đương đứng hầu bên Tiên-công, vừa có người đến bẩm việc, người ấy run sợ nói năng thất-thố, ngài bèn ung-dung mà vũ-đu rằng: «ta cũng là người, chớ có phải cọp «hùm gì mà phải sợ, chỉ nên làm «việc cho hết bổn-phận, thì không «phải sợ ai, sợ là sợ làm không hết «bổn-phận mới nên sợ.»

Nay có người miệng vẫn nói sợ pháp-luật, sợ mất danh-dự, sợ chúng bạn mỉa-mai, sợ thiên-hạ chê cười; mà hành-động hằng ngày, mỗi sự mỗi trái ngược, như thế có phải sợ đâu mới miệng, lợi ích gì cho công việc đâu.

Đam-Phương nữ-sĩ.

MỘT CỦ KHOAI TÂY TO NHẤT XƯA NAY

Mới đây tại một cuộc đấu xảo Canh-nông ở Pháp có mấy người đem dâng xảo những củ khoai lớn lạ lùng. Cả khoai lớn nhất là của M. Pirard, ở Monbard (Côte d'Or) dài 30 centimètres, cân được 2 kilos 77 grammes. Củ khoai ấy cũng là giống khoai thường, nhưng vì chủ-nhân chăm bón tưới, cho nên khoai củ của chủ-nhân to lớn lắm.

THỦY PHI-CƠ VỪA ĐI TRÊN CẠN VỪA ĐI DƯỚI NƯỚC ĐƯỢC

Người Đức có chế ra các kiểu máy bay có bánh xe vừa đi trên cạn vừa đi trên mặt nước được.

Mới đây, một người hoa-tiêu Đức có dùng một cái tàu bay kiểu Junker đi đường từ Naples đến Madrid, dài cả thảy 1.750 kilomètres.

Tàu ấy khởi-hành ở Naples ngày 5 novembre đi trên mặt nước đến hải-cảng Cagliari ở đảo Sardaigne, từ đấy lại đi đến Parma rồi đến Barcelone. Còn từ Barcelone đến Madrid thì tàu cụp cánh lại đi trên mặt đất bằng bánh-xe như xe thường vậy. Ngày 7 novembre thì tàu tới nơi.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Câu đố

Sông tròn vành vạnh, nước đục như vàng, con rắn nằm ngang, lấy sào mà đẩy, *là cái đũa đèn dầu ta* chớ không phải cái đũa, nay xin cái chỉnh cho đúng.

Chăm lửa ông táo, đốt đầu ông sư, sấm chạy ù ù, có bay phấp phới, *là cái điếu hút thuốc lào.*

Vừa bằng hai cái là tre, xu-xe đánh vật, *là cái kéo.*

Vừa bằng cái là tre xu-xe dưới ruộng *là con địa.*

Một sống hai mái, có đài mà không có la *là nóc nhà.*

Vừa bằng cái bàng,cả làng vác không nổi *là bọ ruộng.*

Hai người cùng họ khác tên, mùa về một kết nhân-duyên vợ chồng, đem về mới bỏ vào phòng, đến khi có việc đùng đùng mang ra, chồng đi trước phá cửa phá nhà, vợ đến sau giết sạch không thà một người, *là lược thưa và lược bí.*

Chồng trắng vợ xanh, ở với anh phu thê hòa hợp, chồng mất nết vợ rước rạn ngoài, vợ có tài thất lưng con còn, *là miếng trầu.*

Thuyền trinh nhọn mũi lòng son, hai thuyền mới chở một con gái lành, khách đâu có khách vô tình, trèo lên chẳng giải thuyền trinh một lời, *là đôi giầy đàn bà.*

Áo đơn áo kép đứng nép bờ ao, *là cây chuối.*

Nguyễn-trọng-Nhương

Những tiếng « nửa nôm nửa chữ » nên dùng thế nào?

(Tiếp theo hai số 2025 và 2028)

Nhân vừa đây, tôi có được thừa tiếp một người cũng là trong bạn bút làm với quốc-văn ta, có bảo tôi rằng cái lưu-tệ về những tiếng nửa chữ nửa nôm, vốn phát sanh ra đã lâu lắm rồi, không thể biết đích là từ thời đại nào trước; nhưng ngày xưa cái tệ đó chỉ nhỏ nhóm lẻn ở trong vòng ngôn ngữ của những người ít học chữ Nho mà thôi, chớ chưa hề tràn lan vào đến trong nền văn-chương, văn-tự; vì đời trước người ta dùng lối chữ nôm là nguyên phồng theo lối chữ nhỏ mà đặt ra, cho nên hễ khi nào viết quốc âm mà gặp được những tiếng « chữ sẵn » thì người ta viết ngay cái tiếng bằng chữ nho ấy vào cho đỡ mất công phải viết thêm một cái tiếng bằng chữ nôm nữa; bởi thế nên chi trong lối văn nôm của ta khuông có cái tệ nửa nôm nửa chữ. Đến bây giờ mà cái tệ ấy sở dĩ bành trướng ra nhiều như thế, là do từ đó nước ta mới học được lối chữ nôm ghép theo vần La-tinh, tức là chữ quốc-ngữ ngày nay đó; vì lối chữ đã dễ dàng tiện lợi, muốn viết ra tiếng gì cũng được, mà những người biết dùng lối chữ ấy trước nhất lại không phải toàn là người giỏi chữ nho, cho nên cái tệ đoan cũng mới từ đó như lửa bén dầu mà cháy bùng lên đến nỗi mãnh-liệt như vậy.

Lời nói ấy, nghiệm ra cũng không phải là vô lý, nay ta nên thử soát lại trong các truyện văn nôm như: Thúy-kiều, Vân-tiên, Nhị-độ-mai, Tân-cung-oán, v. v. mà xem thử ra thế nào.

Nhân câu chuyện trên kia, tôi bèn hồi tưởng lại trong khoảng ba mươi năm về trước, là bởi chữ nho còn đương thịnh hành, còn nhớ những khi nhàn hạ, các cụ đồ thường hay khuyên bảo học trò về sự « Nói chữ ». Các cụ dạy rằng phàm đã làm người học trò, thì có nói chữ, cho ra chữ, mà nôm cho ra nôm, chớ đừng bắt chước như ai nửa mỏ nửa nạc, nghe nó hổ đọn bất thành văn-lý.

Thật câu dặn ấy, lúc bấy giờ tưởng chúng tôi cũng chỉ biết vâng lời thầy mà giữ gìn trong sự « nói chữ » chứ có ai nghĩ đến cái lưu-tệ ngày nay bao giờ!

Nay tôi đem hai việc ấy bày tỏ cùng các ngài hữu tâm chiếu cố đến quốc-văn mong nhờ các ngài xét nghĩ, còn về phần-tôi cứ xin lần lượt biên tập những tiếng nửa chữ nửa nôm tiếp theo sau này:

« Bụi-trần » Trần, chính nghĩa là « bụi » rồi, tưởng không nên nói « Bụi trần » làm chi nữa.

Cứ như truyện thần liên thì cho loài người ta là cõi đời đầy đám hồng trần (bụi hồng đo bần lắm không sướng bằng các ngài ở chốn thanh tịnh; cho nên mới có chữ « Trần gian » là trong đám bụi; « Trần ai » là bụi bặm; « Phong trần » là gió bụi; « Trần tục » là cái phong tục ở trong đám trần ai; « Trần duyên » là cái duyên phận ở dưới trần; « Trần lụy » là cái khổ lụy ở chốn trần gian; « Trần-hoàn » là cõi trần, v. v. (còn là những câu phàm biệt người trần với người liên cả.

(Còn nữa) P. ung-Bình Tourane

THUỐC TRỪ BỆNH SỐT RÉT THƯƠNG-HÀN CÔNG HIỆU THẾ NÀO

Ông nghị-viện Louis Mourier có xin Thủ-đoàn nghị-viện chuẩn-y một khoản định rằng ai được sung bổ vào các ngạch quan-chức cũng phải tiêm thuốc trừ bệnh sốt-rét thương-hàn. Về việc ấy, ông có nói: Người ta vẫn tưởng rằng tiêm thuốc trừ bệnh sốt-rét thương-hàn không công hiệu được bao lâu, nhưng tưởng như thế thực là một sự sai lầm không đúng. Chứng như đàn ông ở nước Pháp vì phải dự việc chiến tranh mới rồi, mà phải tiêm thuốc trừ bệnh thương-hàn, thì về sau số người mắc bệnh ít hơn đàu bà và con trẻ. Hiện đã nghiệm rằng trong 62 người mắc bệnh ở Pháp mới đây thì số đàn ông chỉ có 145 người, còn đàn bà con trẻ những 476 người.

Vả, tiêm thuốc trừ ấy, đầu đôi khi trong thân thể có sinh ra ngứa ngấy kia khác, nhưng xét ra không có chi là nguy hiểm cả. Ma trước khi tiêm thuốc, thường vẫn xem xét kỹ lắm, như xét cuống họng, xét quả tim, xét buồng phổi, không có điều gì khác thường mới đem tiêm thuốc. Người nào nhiệt độ trong mình cao hơn 36.7 cũng hoãn lại không tiêm thuốc.

Vậy công-chúng nên lợi dụng cái phương thuốc trừ bệnh ấy lắm. Mà chính-phủ cũng nên có luật pháp để cưỡng bách những người dự vào các ngạch quan chức phải tuân việc ấy mới được.

Cuộc thi thơ

Của Nacs-zay-Quyên xã-xi

MCCCCXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vững bền Âu kinh kính sùng.
Vật đổi khôn tan cung bến Nhị,
Sao dời khó dịch các non Nùng.
Tùng bao giáp tí hàng bia vững,
Trải mấy giang-sơn khói bạch lồng.
Cửa Khổng bầu Nhan như bể rộng,
Dễ ai lấp thấu để thờ chung.

Trương-văn-Khang
76, Rue des Médicaments, Hanoi

MCCCCXXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu ngày thêm đẹp mắt trông.
Đàn Hạnh ngụy-nga tia thuở Lý,
Triều Lê tô-điểm ngất non Nùng.
[illegible]
Bia biển còn đây đạo chẳng cùng.
Cửa Khổng nhìn xem cao mấy bực,
Người đời dễ mấy vẽ nên phông.

Phạm-văn-Lưỡng
Làng Đông-cương, Vĩnh-yên

MCCCCXXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Khổng thênh-thang vẻ lạ lùng.
Nhấp-nhoáng cung tường trên bến Nhị,
Ngụy-nga đàn hạnh ngất non Nùng.
Treo gương đạo-đức ngang trời Bắc,
Dựng mối cương thường rạng bể Đông.
Rực-rỡ Viêm-bang bao thuở trước,
Muôn đời giáo-dục vững bia trông.

Bùi-huy-Giao
Làng Đông-cương, Vĩnh-yên

MCCCCXXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ ghi truyền tự Thánh-tông.
Thu, từ nguồn khơi miền Hải-bắc,
Cung tường vẻ rực cõi Thành-đông.
Bia ghi giáp-bảng triều Lê, Lý,
Đất rệt khuê-văn giải Nhị, Nùng.
Nay có Thái-tây văn thịnh trị,
Rừng nho đạo Khổng vẫn tôn sùng.

Nguyễn-bá-Duyên
Chánh tổng Tam-á, Bắc ninh

MCCCCXXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Danh-thắng từ xưa đấu Nhị Nùng.
Tiền Lý cố-đô gây Khổng-giáo,
Kế-triều sáng-nghiệp giữ nho phong.
Khuê-lâu phảng phất tinh thần cũ,
Quốc-giám lờ mờ khí-phách xưng.
Đạo-thống cao sâu truyền bất hủ,
Gió mưa nhuần thấm đất trời Đông.

MCCCCXXXIV

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Hiền-triết lưu-danh đấu Lạc Hồng.
Khổng-giáo bảo-tồn nền quốc-túy,
Lý-triều sáng tạo mái nho-phong.
Y-quan lễ-nhạc gương kim cổ,
Đạo-đức cương-thường rạng núi sông.
Mưa gió năm châu nguồn gốc vững,
Khí thiêng nghì ngút tỏa trời Đông!

Lan-đình, Lê-thái-Khương.
Résidence Hải-ninh

MCCCCXXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu dựng bao giờ có biết không.
Cửa Khổng tường cao Nùng Nhị vững,
Rừng nho cây rợp Lý Lê trồng.
Hồ sen hương đượm mùi thu-trạch,
Nhà giảm bia truyền nếp sĩ-phong.
Xã tắc trời nam còn mãi mãi,
Cương-thường nguyên đó đạo không [cùng.

Bùi-thiện Du
Thượng-am, Vĩnh-bảo, Hải-dương

Tin sau cùng

Động đất ở nước Ý

Sáng hôm 2 janvier ở Alcône có động đất trong mười giây đồng hồ.

Nước lên ở Pháp

Nước sông Seine vẫn lên to. Song đã trù-tính mọi phương-sách phòng-bị, thì cũng không có gì đáng ngại. Các đường bộ-xa từ nhà ga Orsay đến nhà ga Austerlitz bị ngập. Cuối tuần lễ này ở chỗ cầu Austerlitz có lẽ nước lên tới bảy thước. Nước thấm-lậu vào trong hầm nhà bộ Ngoại-giao, phải dùng máy thụt để thụt nước ra. Ở miền ngoại châu thành nhiều nhà bị ngập không ở được. Hiện đi lại phải dùng ca-nốt.

Tại các quận nước các sông con trào lên, các thôn-xã nhiều nơi bị lụt.

Tòa nội-các mới nước Nhật

Tử-tước Kiyoura là tổng-trưởng hội-đồng Cơ mật nhận lời lập tòa nội-các mới.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 17 độ
15 giờ 18 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 3 Janvier 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 80

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* tới Hải-phòng ngày 4 janvier, hồi 10 giờ sáng.

Ngày thứ hai 7 janvier tàu khởi hành ở Hai-phong đi Pháp. Thư tín ở Hanoi ngày chủ nhật 6 janvier, chuyển hóa xa 20 giờ 7 phút sẽ chở xuống Haiphong.

Lịch ngày mai

Dương lịch
Thứ sáu 4 janvier 1924
S. Rigobert

Âm lịch
28 tháng 11 năm Quí-hợi
Ngày Nhâm-ngọ
Hành Mộc, Sao Ngưu, Trực phá
Kị: Quí-Dậu-ky, Chiêm-cải.
Nội Tế tự, Mộc dục.

Quan Toàn-quyền về Hanoi.

Quan Toàn-quyền Merlin và quí phu-nhân cùng các quan ở văn-phòng ngài đi Đồ-sơn và vịnh Hạ-long trong mươi hôm vừa qua thì chiều nay sẽ về Hanoi.

Ban giảng thuyết văn-chương. — Đến ngày thứ hai 7 janvier này hồi 17 giờ 45, sẽ có buổi giảng-thuyết của quan giáo-sư Barthélemy.

Thăng thưởng trong ngạch cai-trị. Chiếu theo chỉ-dụ ngày 31 décembre 1923, các quan chức có tên sau này được thăng kể từ ngày 1er janvier 1924:

Ngạch cai-trị Thuộc-địa

Thăng chánh cai-trị hạng nhất: MM. Desjardins, Alberti, Damiens.

Thăng phó cai-trị hạng nhất: M. Jeanton.

Ngạch cai-trị Đông-pháp

Chiếu theo chỉ-dụ ngày 31 décembre 1923, các quan cai-trị ngạch Đông-pháp đã được kỳ bổ có tên sau này đều được thăng kể từ ngày 1er janvier 1924:

Thăng cai-trị hạng nhất: MM. Grafteuil, Dupuy, Dauplay, Le Bret, Bonhomme, Beneyton.

Thăng cai-trị hạng nhì: MM. Bussière, Auger, Huckel, Le Boulanger, Lalaurette, Perraud, Cottez

Thăng cai-trị hạng ba: MM. Pommez, Barelle, Besson, Louis, Thibaudeau, Crossin, Dufaure.

Thăng phó cai-trị hạng nhất: MM Vallat, Pettelat, Manau, Tanquerey, Monlau, Leid, Rocca.

Thăng phó cai-trị hạng nhì: MM. Torel, Gillon, Sicre.

Thăng phó cai-trị hạng ba: MM. Landron, Allemand.

Thăng chủ-sự ngoại hạng: MM. Clers, Gaston, Pujol, Louis.

Thăng chủ-sự hạng nhất: MM Durrier Albert, Rougier Gustave, Puig, Jean, Joffroy.

Thăng chủ-sự hạng nhì: MM. Duzan, Roger, Carizey, Jean, Defert Soubra, Joseph.

Thăng phó chủ-sự hạng nhất: MM. [illegible] Pierre Hugo, Charles, Bedier, Gratien, Le Priol, Armand

Thăng phó chủ-sự hạng nhì: MM. Margut, Cordier.

Thăng biên-tập hạng nhất: MM. Fugier-Garrel, Marcel, Lavocat, Joseph, Rougni, Louis, Gervais, Constant, Baptiste, Joseph, Francis. Louis, Duru, François, Laurent, Henri, Araud, Pierre, Moresco, Edouard, Destenay, Bernard.

Thăng biên-tập hạng nhì: MM. Coillot, Léon, Le Gac, Etienne.

Tại sở Tài-chính. Quan Thống-đốc Detieux, Tài-chính tổng-trưởng đến chuyến tàu *Orénoque* chạy ngày 7 janvier này, sẽ vô Saigon để đáp tàu *Paul-Lecat* về qui quốc nghỉ

Sở Vô-tuyến Bạch-mai. — Trong năm 1923, sở Vô-tuyến điện Bạch-mai gởi đi 201 602 tiếng và nhận được 386.961 tiếng, cộng cả thảy là 588.563 tiếng.

Tin đường sá. — Con đường bằng đinh số 59 thuộc tỉnh Ninh-bình là đoạn đi từ chợ Gành đến Nho-quan nay đã giao thông được như cũ rồi.

Thăng thưởng trong các ngạch viên-chức An-nam. — *Ngạch Y-chính.* Thăng thầy thuốc thì sai hạng nhì: MM. Ng-viết-An, Phan-huy-Thịnh.

Thăng thầy thuốc thì sai hạng ba: MM. Phạm-v-Thuần, Đặng-văn-Cương, Phan-hà Chánh, Trần-văn-Hanh.

Thăng thầy thuốc thì-sai hạng tư: MM. Ng-tấn-Đơm, Đặng-trần-Anh, Ng-v-Hoành, Trần-đình-Quế, Phạm-gia-Đệ, Lâm-v-Vinh, Schutz.

Ngạch Thú-y Thăng thú-y thì sai hạng tư:

MM. Chương-Minh, Ngô-đình-Bích tức Viên.

Ngạch Nông-lâm. Thăng cán sự chuyên môn hạng nhì:

MM. Hoàng-huy-Hoa, Ng-yên-Gy.

Ngạch Học-chính. - Thăng giáo-học thành-chung hạng nhì: M. Ng-thúc-Quỳnh.

Thăng giáo-học thành-chung hạng ba: MM. Trung-Lương, Ng-hữu-Tài, tức Charles Philippe, Vũ-tiến-Sâu, Phạm-trung-Hiền, Hoàng-gia-Đức, Thầm-Quỳnh, Dương-quảng-Hàm, Đào-trọng-Đủ, Ng-trung-Thăng.

MM. Ng-như-Loan, Đỗ-Bách, giáo-học tập-sự bực thành-chung được thăng giáo-học hạng tư.

MM. Ng-đình-Phong, Phạm-đình-Bío, Phan-v-Nam, Chu-duy-Khánh giáp-học tập sự bực thành-chung được thăng giáo-học hạng tư.

Ngạch phủ Toàn-quyền. — Thăng thư-ký thượng hạng hạng nhì: M. Trương-công-Lập.

Thăng thư-ký thượng hạng hạng ba: M. Trần-quang-Hiệu.

Thăng thư-ký hạng nhất: MM. Ng-đình-Viện, Ng-mạnh Phác.

Thăng thư-ký hạng ba: Ng-v-Loan.

Ngạch phủ Thống-đốc Nam-kỳ.

Thăng thám-tá hạng ba: MM. Ng-v-Phước, Trần-v-Mang.

Thăng thám-tá hạng tư: MM. Lương-sơ-Khai, Phan v-Chi, Dương-thân-Ly.

Ngạch tùy phái phủ Toàn-quyền. - Thăng tùy phái hạng nhất: M. Ng-v Phúc.

Thăng tùy phái hạng ba: MM. Trần-v Thập, Phùng-v-Du, Ng-văn-Man.

Ngạch Bưu-điện. - Thăng thám-tá thượng hạng hạng nhất: MM. Ng-v-Kỳ, Trần-v-Quế.

Ngạch Thương-chính. - Thăng thám tá thượng hạng hạng nhì: M. Ng-duy-Lương.

Thăng thám-tá hạng nhì: MM. Ng-văn-Tiên, Trần-bá-Cung, Lê-hữu-Côn.

Thăng préposé hạng ba: M. Vũ-đình-Phong tức Vũ v-Hòa.

Thăng préposé auxiliaire hạng nhất: M. Ng-văn-Vung.

Ngạch Họa-đồ. Thăng cán sự chuyên môn hạng ba: M. Ng-v-Lanh.

Ngạch phủ Khâm-sứ Cao-mên. — Thăng thám-tá hạng nhất: M. Đỗ-huỳnh-Liên.

Sở Kiểm-sát tài-chính. — Thăng thám tá hạng tư: M. Bùi huy-Đức.

Thăng thám tá hạng ba: M. Vũ-huy-Can.

Ngạch Tư-pháp. - Thăng thám-tá thông ngôn hạng ba: MM. Ng-v-Ngọc, Lê-đức-Hương, Lê-quang-Tiến.

Ngạch tòa Sứ. — M. Trần-quốc-Lộc thư-ký hạng sáu hết hạn nghỉ nay đổi đi Yên-báy thay M. Đinh-v-Trân được bổ tri-châu.

Ngạch học-chính. — Cô Phạm-thị-Ngân trợ giáo thực thụ hạng tám tại Ninh-giang (Hải-dương) được nghỉ phép 30 ngày vì yếu một, kể từ ngày 27 décembre 1923. Trong kỳ nghỉ ấy cô Ngân được lĩnh cả lương.

Cô Trần-thị-Ninh cô bằng sơ học được bổ thay cô Ngân trong thời kỳ ấy. Phụ cấp mỗi tháng là 15 đồng.

Các viên trợ-giáo phụ tá tại tỉnh Hải-dương có tên sau này được thăng trợ-giáo thực thụ hạng tám: MM. Ng-văn-Tung, Trần-thế-Mỹ, Ng-Hoan, Vũ-công-Ngu, Tô-đức-Sinh, Ng-văn-Ruc.

Mme Trần-thị-Nhị, trợ-giáo thực thụ hạng tám tại Đáp-cầu được nghỉ hộ sản hai tháng lĩnh cả lương kể từ ngày 3 janvier 1924.

Mme Hoàng-thị-Tân có bằng sơ-học được bổ thay trong thời kỳ ấy. Phụ cấp mỗi tháng 15 đồng.

M. Vũ-đình-San được thăng trợ-giáo thực thụ hạng tám kể từ ngày 1er janvier.

Melles Ng-thị-Mật, Ng-thị-Duyệt được bổ trợ-giáo tập sự kể từ ngày 2 janvier 1924.

Melle Lê-thị-Nghiêm trợ-giáo tập-sự được từ chức.

FAMILY - CINÉMA
29 và 31 Phố hàng Buồm Hanoi

Bắt đầu thứ bảy 29 Décembre 1923

RẠP CHỚP BÓNG FAMILY-CINÉMA
Ở Phố hàng Buồm, Hanoi, chiếu phim ảnh Tiểu-thuyết 12 hồi

LE GANT ROUGE
Mỗi tuần lễ chiếu bốn hồi
Chương-trình từ thứ bảy đến thứ ba chiếu hai hồi
Chương-trình từ thứ tư đến thứ sáu chiếu hai hồi

Quan Bốc-tơ Bi-cơ-man
Y-khoa tiến-sĩ
Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh sốt thường, sốt và ngã nước, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng ghẻ trẻ-con.
Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Giá, số nhà 32, Hanoi ông nói 214.
Quan Bốc-tơ có cả nhà cho người đi, người ăn đều nằm, ai đau lại khỏi. 2062

Tại trường Bảo-hộ. — Trước kỳ nghỉ tết tây vừa rồi học-trò các lớp năm thứ tư, năm thứ ba và một phần năm thứ hai trường Bảo-hộ vì một sự bất bình mà rủ nhau bỏ học cả.

Quan Thống-sứ được tin báo có lên tận trường xét về việc ấy. Nghe đâu ngài đã định rằng các học-trò ở trong trường hoặc ở ngoài mà hết hạn nghỉ tết tây không đi học thì sẽ phải trục cả, không được theo học tại một trường công nào nữa.

Các nhà mua điện nên cẩn-thận. — *Công-ty điện-khí Đông-pháp có nhờ bản-quán đăng mấy lời sau này:* « Công-ty điện khí Đông-pháp có lời để các ngài mua điện biết rằng bản công-ty không hề có cho phép người làm nào đi thu tiền tem, tiền facture mua điện, hoặc mua hàng mà lại không giao cho người ấy một cái facture có đề danh hiệu bản công-ty, và chữ viện Thủ-quỹ kiêm Kế-toán M. Renaud, hoặc viên Tổng-giám đốc ký nhận tiền.

Vậy nếu có kẻ nào không mang facture có đủ chữ ký nhận tiền, mà mạo đến thu tiền ở các ngài, thì xin các ngài bảo bắt ngay lấy. Những người đi thu tiền của bản công-ty, đều có một bản giấy ủy-quyền, có chữ ký của viên Kế-toán nhận thực rằng người ấy được phép đi thu tiền cho bản công-ty.

Nhân dịp này, bản công-ty nhắc lại các ngài mua điện việc này, hễ các ngài có điều gì không bằng lòng về những người phần việc chữa đèn, đặt đèn, hoặc các người phần việc khác, thì xin các ngài cho bản công-ty biết ngay. Viết thư thì gởi cho viên Tổng-giám-đốc. (Le Directeur Général).

Lại có lời để các ngài biết rằng tên Nguyễn-xuân-Phương, ngày trước làm việc ở bản công-ty, đã phải đuổi từ ngày 1er décembre 1923 rồi.

Cuộc đua ngựa. Hội đua ngựa Hanoi kỳ thứ ngày 1er janvier vừa rồi, kết cục như sau này:

Giải Nhà-quê chạy 1.200 m.

Có tám con ngựa đua thì con của MM. Tạ-duy-Tư thứ nhất
Tụng — nhì
Tạ-Tài — ba

Giải Saint-Cloud chạy 1.600 m.

Tên ngựa	Tên chủ ngựa	
Chatouille	Blanche	thứ nhất
Victorieux	Cerise	nhì
Béguin	Roché	— ba

Giải Longchamps chạy 1.300 m.

Dictateur	Blanche	thứ nhất
Défi	—	— nhì
Sans-souci	Ng-h.-Hợi	— ba

Giải Maisons Laffite chạy 1400 m.

Radium	Métropole	thứ nhất
Chocolat	France	nhì
Diavolo	Y	ba

Giải France chạy 1.400 m.

Surprise	Métropole	thứ nhất
Connétable	Blanche	— nhì
Mascotte	Ng-h.-Hợi	ba

Giải Saint-Ouen nhảy chồi 1800 m.

Rigadin	Ng-h.-Hợi	thứ nhất
Béguin	Roché	nhì
Picador	D.k.-Long	ba

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

BÁN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp bán kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20
3007

Số 45

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÚI-CẦM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là tiểu-thuyết trinh-thám tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin định ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-khiển khiến-hứng trong khi thảo-hậu trà-dư!

Tôi nghĩ đi nghĩ lại, rồi nói:

— Tôi xin thưa thế này nghe: tôi với ngài cũng là khách cả, ngài có việc ngài, tôi có việc tôi, lúc nào ngài thương lượng được đại sự, thì tôi xin tránh đi chỗ khác, không để tai nghe đến thì thôi chứ gì, như vậy hà rằng ngài lại không dụng cho tôi được hay sao? Dẫu thế nào thì thế, chứ tôi cũng không dám vội phụ cái lời ước của chủ-nhân vậy.

Nói đoạn, Ngõa-luân-đình cứ mân mê gói thuốc lá, không trả lời được, hồi lâu mới lại nói rằng:

— Khắc-lôi-tê tôn-ông ơi! Tôi với ông cũng nhau gặp gỡ, mới có lần đầu, mà đã khiến cho ông có điều bận bụng thế này, ấy tôi cũng là không phải lắm, Nhưng xin ông cũng thể lượng cho, nếu không phải là việc có quan hệ đến chung thân của tôi, thì quyết không khi nào tôi có dám suồng sã thế. Thì dụ như bây giờ tư nàng Phồn-ha-thắc nói ra, nàng hẹn ông đến hôm ấy hôm nọ sẽ đến, như thế thì liệu bằng ông có thể ưng cho được chăng?

Tôi nói:

— Nếu được lời nàng nói thì dám đâu tôi chẳng vâng lời.

Ngõa-luân-đình bèn đứng dậy mà rằng:

— Thôi thế thì được. Khắc-lôi-tê tôn-ông! Tôi làm phiền ông mất một lúc, cũng tự lấy làm áy náy trong lòng, buổi nhất sơ có điều không phải, xin ông cũng miễn thứ cho. Thôi! Xin kính chào ông!

Rồi đó, hai chúng tôi chia tay nhau cùng đi. Tôi về đến phòng thì thấy cũng đi. Tôi về đến phòng thì thấy Cách-tư-thắc đang ngồi trên trốc cái Cách-tư-thắc đang ngồi trên trốc cái va-li, tay cầm quyển nhật-ký, nghi-va-li, tay cầm quyển nhật-ký, nghi-ngoáy đang viết. Thấy tôi vào, bèn gác bút không viết nữa. Tôi kể hết cho Cách-tư-thắc nghe những lời Ngõa-luân-đình đã nói với tôi.

Cách-tư-thắc nói:

— Tôi cũng biết là việc nguy hiểm, song cái cơ hội này nếu bằng bỏ lỡ, thì sau dẫu hối cũng không kịp. Bởi vậy cho nên tôi phải cố mạo-hiểm mà làm.

Tôi nói:

— Nhưng đáng lẽ ông phải dặn tôi trước mới phải. Bề hôm nay tự nhiên thấy hắn nói đến, mình chẳng biết đằng xẩm nào mà dở, xuýt nữa thì lỡ bét mà phải hẹn ngờ vậy.

Cách-tư-thắc nói:

— Việc ấy tôi không muốn để cho ông nghe với. Nếu ông muốn xem, thì đây, tôi đã lược qua ra đây rồi. Chúng ta sang Mỹ chuyến này, việc khác chưa biết thế nào, nhưng hãy biết được một việc này, thì cái công mình đi cũng đã không uổng vậy. Nhưng ý tôi thì muốn rằng ông đừng xem vội thì hơn, để bao giờ về đến Luân-đôn bấy giờ, ông sẽ xem, cũng chưa đã là muộn.

Tôi nói:

Đã vậy thì ông đừng đưa tôi xem nữa. Nhưng bây giờ hắn đã có ý nghi ông, thì tất nhiên là hắn đò xét ông đấy. Ông phải nên lưu tâm để phòng mới được.

Cách-tư-thắc mỉm cười nói:

— Vật đã vào tay ta lấy được đây rồi, lại còn nghi với ngờ thì nghi ngờ làm gì nữa. Việc tôi thế là đã song rồi, còn sau này là phần việc của ông đấy. Hai việc ấy mà xong, thì ta chỉ còn việc trở về thôi, cái công anh em mình vượt bể trèo non, cũng không đến nỗi uổng phụ vậy.

CHƯƠNG THỨ XXIV

Phồn-lâm-bá phu-nhân, khi còn ở trong tàu, đã thấy ai nấy đều có cái vẻ khiếp sợ cả. Đến khi về đến nhà, mới lại càng thấy cái uy-quyền của phu-nhân là trọng đại, vào trong khuôn phép, nói ra mối giường, thật chẳng khác như một ông Hoàng-đế chuyên-chế vậy.

Một hôm tôi đang đứng chỗ hiên tây, cùng với mấy người bàn việc tiêu khiển. Bỗng thấy phu-nhân đến, chúng đều nín lặng, chờ nghe mệnh lệnh của phu-nhân.

Phu-nhân chỉ nói một câu rằng:

— Ta muốn nói chuyện với Khắc-lôi-tê tiên-sinh đây. Lũ bay hãy lẳng đi chỗ khác!

Không dầy một phút đồng-hồ, ai nấy đều đứng dậy đi tâm tắp cả, dưới chái-tây chỉ còn có phu-nhân và tôi, hai người mà thôi. Phu-nhân ngồi một cái ghế mây nhỏ. Tôi tựa vào hàng lan can mây mà đứng, cách chỗ phu-nhân ngồi chừng vài thước.

Tôi nói:

Có điều chi xin phu-nhân cứ dạy cho chúng con. Có phải phu-nhân định nói về việc Á-đức-như nương nương không?

Phu-nhân nói:

— Không phải! Việc hôn-nhân thì để mặc các người thương lượng với nhau, chứ ta đây quyết không có ngăn trở gì cả.

Tôi cười, rồi đứng đợi xem phu-nhân nói gì, phu-nhân thì dường như trong lòng còn đang nghĩ ngợi. Trầm thì cau lại, đưa mắt nhìn ra ngoài vườn hoa. Bấy giờ dẫu rằng trời thu mát mẻ, cảnh vật đua tươi, nhưng không phải phu-nhân có chú ý vào những cảnh sắc ấy. Hồi lâu phu-nhân bèn nói rằng:

— Khắc-lôi-tê tôn-ông! Tôn-ông là người đón hộ quân-tử, nên không lẽ tôi không đem cái việc tâm phúc mà nói để ông hay.

Tôi nói:

— Đội ơn phu-nhân quá khen, trong lòng chúng tôi thật lấy làm cảm bội.

Tôi nói nhỏ, cho nên phu-nhân muốn chừng không nghe tiếng, phu-nhân bèn lại nói rằng:

— Tôi muốn nói là nói về việc tôi, và việc Ngõa-luân-đình kia, việc cũng rất là thiết yếu.

Tôi gật đầu. Bụng nghĩ tên tuổi của thân-vương, thì ai là người chẳng biết, mà phu-nhân lại còn dùng cái tên giả mà nói với mình.

Bấy giờ phu-nhân bèn đưa mắt nhìn tôi mà rằng:

— Người đời họ thường gọi rằng: « Đàn-bà nước Mỹ » họ gọi thế là ý nghĩa làm sao. Ông cũng biết đấy chứ?

Tôi không biết trả lời làm sao cho phải, đành cứ nín yên mà chờ phu-nhân nói.

Phu-nhân lại nói:

Gọi là đàn bà nước Mỹ, thì một mình tôi đây cũng đủ đại-biểu cho cả mọi người; cho nên cứ lấy cái việc của một mình tôi ra mà bàn, thì cũng đủ cả cả toàn quốc vậy. Các hạng người phong lưu ở nước Mỹ tôi, chỉ biết lấy nhiều vàng làm năng-lực. Xem ngay như một nhà tôi, thì ra đời ấy đời khác chỉ lấy tích tiền làm gia huấn. Nay tiền tích đã nhiều quá, cho nên tôi muốn thí nghiệm xem cái năng lực của kim-tiền ra thế nào. Trước hết tôi đã thí nghiệm trong nước tôi ba năm, thì thấy chỉ chất vàng lên thành đống đầy thôi, chứ không còn làm được việc gì khác. Mới biết nước Mỹ tôi dẫu rằng đẹp thật, nhưng muốn lấy một cái thân nữ-tử mà lập đại công, kiến đại nghiệp, có phẩm tước với đời, thì ở tệ quốc chúng tôi thật quả vạn vô kỳ sự. Nay ở trong xã-hội nước Mỹ, tôi đây đã đứng vào hàng cực đỉnh rồi, không còn ai hơn nữa, nhưng tôi có lấy thế làm cao đâu!

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to lắm!

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ. 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Cuộc hát làm phúc. — Bản báo tiếp được bài sau này :

Có một bọn tài-tử đình đến thứ bảy và chủ nhật này, 5 và 6 janvier luôn hai tối, sẽ mở cuộc hát làm phúc tại nhà Nhạc hội tây bờ hồ Hoàn-kiếm để giúp cho nhà thương bà phước Antoine.

Tích hát mới là *Bất bằng nỗi sống* của M. Thái-Đầu soạn, chia làm hai hồi năm cảnh, có hội Ích-lạc giúp bản âm nhạc, trong lúc hạ màn có ca lý. Đứng 8 giờ tối khai diễn. Bán vé tại nhà Nhạc-hội.

Giá chỗ ngồi như sau này :

Loge.	3 $ 00
Hai bên bao lơn . . .	2 , 50
Hạng nhất.	2 , 00
Hạng nhì	1 , 50
Hạng ba	1 , 00
Hạng tư	0 , 50

Cái nạn săn bắn. Sáng chủ-nhật vừa rồi M. Rougerie ở sở Thương-chính cùng với hai ông bạn đi xe *Side car* lên Hòa-bình đi săn bắn. Đến chỗ quãng đường chật hẹp thì M. Rougerie đi một mình, còn hai ông bạn đi chân sau, chẳng may những cây lá um tùm ở bên đường đánh phải chân gẫy mất hai cái xương. M. Rougerie liền bắn mấy phát súng chỉ thiên để gọi bạn đến cứu thì hai ông bạn không biết cầm máy xe phải đẩy xe đến một quãng 4 kilomètres thì may gặp được xe ô-tô quản Khám-sứ Tissot, ngài liền cho đưa lên xe đem về nhà thương Hanoi chữa.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thư đệ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.

Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tanis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập) Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu. Bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 8 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần

XIN GIẤY LÂM-CHỨNG : Giá 1 $ 50

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.

GIÂY NÓI SỐ 236

3018.

Tòa án Trừng-trị. — Hôm thứ hai là ngày nghỉ nên phiên tòa án Trừng-trị hoãn đến hôm nay và xử những việc sau này :

Dùng tem đóng dấu rồi. - Đặng-đình-Nguyên là thầy đồ dạy học đi đường nhặt được một cái tem rồi dùng đem gián vào phong thư gửi về nhà. Tòa phạt Đặng đình-Nguyên 50 quan.

Lừa đảo. — Đặng-đình-Thuật làm công cho Mme Jeanne Ng-thị-Cả nhận 3062 đồng ra Haiphong để đong ngô. Chủ thấy lâu không gửi ngô về, cho người ra Haiphong xem thì mới biết rằng hắn lừa món tiền ấy trốn đi rồi, người nhà chủ đi trình thì sở mật-thám cho người đi thêm bắt được ở địa phận Kiến-an. Khi xét ra là dùng cái tiền ấy tạu nhà và ruộng. Tòa xét xong, tuyên án phạt 8 tháng tù và bắt phải đền số tiền 3062 đồng và bồi 38 đồng cho chủ.

Ăn cắp sơn-thù. — Một người buôn thuốc bắc cho người nhà lên mạn ngược buôn sơn-thù. Khi mua được một tỉ đồng bồ trở về đến địa phận làng Văn-hạt (Sơn-tây) bị một bọn gian phỉ cướp hết cả. Người bị cướp khi về tới Hanoi có trình sở mật-thám. Sau bắt được tên Ng-văn-Hậu nghề làm thuê đem thứ thuốc bắc ấy đến Hanoi bán. Hỏi thì tên ấy khai là mua của lũ thuyền-chài là tên Trần-văn-Cần và Trần-văn-Hâm khi bắt hai tên thuyền-chài ấy tra xét thì đều khai là vớt được ở sông. Tòa phạt cả 3 tên mỗi tên 3 tháng 1 ngày tù.

Hành hung. — Ng-bá-Cò làm bồi hôm 18 tháng chín vào hồi 9 giờ tối không biết vì chuyện thù hằn gì thấy một người đồng nghệ tên là Ng-văn-Hối cùng làm một chủ đương ngồi chơi ở trước cửa nhà tại phố Sinh-từ xuống xuất mấy tên cầm dao chém mấy nhát ở sau lưng và cánh tay rồi ù té chạy. Người bị thương nhận được chính tiếng tên Cò kêu chém. Tòa phạt tên Cò 25 quan.

Ăn cắp c'a chủ. — Ng-v-Giản làm bồi phụ cho một viên quan hai ở Đáp-cầu ăn cắp tiền và quần áo của chủ phải phạt 6 tháng tù.

Mất trộm một số tiền khá to. — Bữa thị ngư ở trên trường đua ngày 1er janvier vừa rồi, một ông quan hai bị mất trộm một cái ví đựng mấy cái giấy mandat cộng 2000 francs và giảm chục bạc giấy.

Tin vật. Ng-v-Trọng 20 tuổi, vô gia cư, vô nghệ-nghiệp, phạm tội ăn cắp 80 p. và đôi hoa tai vàng giá đáng 15 p. của M. Vũ-hữu-Liễn, 30 tuổi, chủ hàng cơm ở phố Commerce, nên đã bị bắt giam cứu.

M Lasserre, contrôleur sở Thương-chính có đơn trình mất trộm một hòm quần áo và một cái súng Bonwing.

BÁN NGAY LẬP TỨC VÌ HẾT HẠN HỢP-ĐỒNG

2 cái camionnettes 10 và 14 chỗ ngồi.

1 cái ô-tô hiệu « Peugeot »

1 cái camionnette hiệu « Citroën Chenille » có cả remorque kéo sau nữa.

1 cái camion hiệu « Peugeot » chở được 5 tonnes.

Hỏi tại : M. FARRÉRAS,

Transports, Tam-đảo, Vĩnh-yên

3744

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Pháo-thuyền « Moqueuse ». Pháo-thuyền « *Moqueuse* » đã nhổ neo đi Hong-kong hôi 9 giờ ngày thứ hai 31 décembre vừa rồi. Trong pháo-thuyền có quan Đại-sứ Hoa-kỳ Schurman và quan Damiens phó quản-lý văn-phòng quan Toàn-quyền đi. Chuyến này pháo-thuyền sẽ đi cả Quảng-đông và khi về sẽ có ghé vào Quảng-châu-loan.

Cái nạn ô-tô. Hồi 11 giờ rưỡi ngày 1er Janvier vừa rồi, một chiếc ô-tô ở Hải-phòng đi Đồ-sơn, có hai người Khách ngồi và một người Nam vận máy, khi đi tới ki-lô-mét thứ 14 thì chẹt phải một người con gái cắt cỏ, 17 tuổi, chết ngay tại chỗ. Người vận máy liền chở xác người chết xuống trình sở cảm ở Đồ-sơn, khám xét xong thì đã cho mai-táng.

Cuộc đua ngựa. — Đến chủ-nhật 6 janvier ở Haiphong sẽ có cuộc đua ngựa là lần thứ tư, Chương-trình như sau này :

Giải Azur chạy 1400 m.

Tên chuồng ngựa	Tên ngựa
—	—
Blanche	Défi
Bắc-giang	Promodi
Rouge	Dédé
Ng-văn-Nhân	Fend l'air
Cửa cấm	Ajax
Du Bac	Dent d'or
Bleue	Vĩnh-yên
—	Na-cham
Ng-huy-Hợi	Sans-souci
Cyrnos	Pacha
	Đồng-đăng

Giải Dérivation chạy 1800 m.

Blanche	Dictateur
Cerise	Victorieux
L. Đ. Tiên	Long mã
Q. L. Thanh	Torue
Cửa cấm	Pynhus
Bleue	Papillon
Cyrnos	Nankin
Du Bac	Mon vendeur

Giải Mahomet chạy 2400 m.

Blanche	Chatouille
Roché	Béguin
Cửa cấm	Phidias
	Coco
D. K Long	Picador
Bleue	Đông-triều
Ng-huy-Hợi	Rigadin

Thời tiết. — Vào khoảng 9 giờ sáng và 4 giờ chiều ngày thứ tư 2 janvier 1924 hàn-thử-biểu đã lên đến độ 15, nghĩa là kém rét bơn ngày 30, 31 và 1er được ba độ.

Bắt chó. — Ngày thứ tư sở Cẩm bắt được bốn con chó tây và năm con chó ta chạy nhông ở đường thì đã đưa vào nhà nhốt súc vật.

Xuyến vàng của ai ? — Một chiếc xuyến vàng của ai đánh rơi ở nhà Hội-nhạc tối thứ ba trước thì nay đã đem về để ở sở Cẩm.

Nhận con. — Đứa con gái Khách lạc ở cửa nhà Ngân-hàng Đông-pháp ngày 29 décembre 1923 thì nay mẹ nó là Tehân-Chi, 28 tuổi, nhà ở số 146 phố Chavassieux, đã lại nhận.

Ốm đường. Ng-v-Điều, 43 tuổi, vô gia-cư, vô nghề nghiệp, ốm nằm ở đường, sở Cẩm đã cho đưa vào nhà thương.

Mất trộm. — Đêm 30 rạng ngày 31 décembre nhà M. Ng-v-Thuỵ ở Anbiên có trộm vào lấy mất 6 hàng hóa đáng giá mười đồng.

Chặt cây lấy củi. — Năm người phu sở lục-lộ đã phải tống giam về việc tự ý chặt cây lấy củi và ăn cắp củi của thành-phố.

(Xem trang tiếp theo)

Sâm, Quế, Thục, Cao

Bán tại hiệu QUẾ-LÂM

số nhà 20, phố Phúc-kiến

Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ TRẠC

Hàng thực tốt, giá thực rẻ

Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.

2095

SÂN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ năm 3 janvier 1924

LÊ-THẦN-ĐỒNG

Sự tích rất hay, nào khách thanh bần, nào tay trọc phú, kia vòng oan khuất, nọ lúc vinh hoa. Tả đủ tình tình hỉ nộ ai lạc.

Tối thứ sáu 4 janvier 1924

Diễn hai tích :

Tích thứ nhất :

QUẢN TỬ GIAO

(Hát chèo)

Tích thứ hai :

TRƯƠNG-PHI GIẠ CHIẾN MÃ-SIÊU

(Trẻ-con hát)

Tối thứ bảy 5 janvier 1924

CHIẾC BÓNG ĐA TÌNH

Ai hay chiếc bóng đa tình.
Khiến ba cái bệnh tây đình như chơi.
Phải duyên tránh chẳng khỏi giời.
Nghìn vàng nên thưởng những nhời mối manh.

NẾU thấy ai mắc bệnh xuyễn, bệnh hen thì nên bảo người ta dùng thuốc bằng bột, bằng điếu vấn (REMÈDE D'ABYSSINIE EXIBARD en POUDRE, CIGARETTES)

Thuốc này tiện các lương-y ai cũng lấy làm hiệu-nghiệm. Mỗi năm chữa được dến hàng nghìn người khỏi bệnh.

Có bán tại : H. FERRÉ & Cie, 28, Rue Richelieu, Paris, và tất cả các hàng Bào-chế.

Gửi mẫu tại : BLANC, Hanoi
MONTÈS, Hanoi

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhân rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54; Hanoi. »

Nay kính,

Ed. Montès,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích :

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ông để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée, nhà giây-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những số gửi tiền cùng các biên-lai lại để tiện dự-định việc giả tiền.

Khi nhận số sẽ có biên-lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên

P. Pon. E. CHATAIGNEAU.

T. M. Greffier, C

2094

祥和裕 YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 266

Bản-hiệu có bán buôn các thứ các nước, hàng tàu nhiều lắm, hàng thật, giá thật rẻ

Có bán sỉ hàng ta (Bắc-kỳ như the, xuyến, lĩnh, lục, hàng, quế, sản vân. và hàng Saigon như tinh, the, sản vân

Nay một có độ các mặt, lông thâm, mapa đen và nỗi màn rộng khổ. Những hàng này bản buôn từng tấm, chịt không bán lẻ và không có mẫu gửi đi các tỉnh, vì hàng còn nguyên không thể cắt được.

Qui-khách ở gần nên đến bản hiệu mà mua. còn ở xa thì gửi thư về, bản hiệu xin gửi contre remboursement.

Cẩn-bạch

2010 YU-WO-TSEONG

防海內河

泰金號正 茶名子獅

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tầu Ô-long, Liên-tâm, Thầy-tiên, tại Haiphong hiệu là KIM-THÁI, số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, và hiện tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3 cũng có một chi-điểm mới mở. Vậy xin kính mời các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thư đến bản hiệu mua cũng được.

Xin nhắn cho kỹ các hiệu chè :

KIM-THÁI hiệu sư-tử : **CÔNG-THÁI** hiệu kỳ-lân và **LÂM-MẬU**, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.

Các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI

Haiphong, phố Khách, số 140

Hanoi, phố hàng Ngang, số 3

2101

$5 25

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhả ngọc phun châu, khắp các quan trong toa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoằng-nên tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỏn-hào xác-láo thì được phép đề-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tống-tin bất-đắc-dĩ mới trả lời rằng :

— Mới xong phá thừa, còn mấy câu giữa và câu kết cần phải thôi xao mới được!

Đào tiến-sĩ nói :

— *Tống* tiên-sinh xưa nay không hề chậm-trễ, chẳng biết có sao hôm nay lại như thế!

Tống-tin nói :

Thật đã quá lạ! hôm nay không hứng làm thơ chữ nào!

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* nghe nói, tủm-tỉm cười mà rằng :

— « *Phòng lạc ngộ-giang lãnh* » Cổ nhân chỉ một câu thơ cũng đã nổi tiếng nghìn thu! *Tống* tiên-sinh đã làm song phá thừa, xin cứ cho xem cũng đủ

Tống-tin tự liệu sức mình cũng không thể làm xong bài được, nhân tiện đáp rằng

— Ừ! Đã muốn xem thì đưa cho xem, rồi sau sẽ làm nốt!

Trịnh tú-tài chạy đến bên thư-án, cầm đưa cho nàng *Lãnh-giang-tuyết*. Nàng *Lãnh-giang-tuyết* đón lấy xem thì thấy trong tờ giấy mới viết được có hai dòng : một dòng đầu đề và một dòng hai câu phá thừa.

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* xem xong, cười nhạo bảo rằng :

— Kỳ-tư dị-tưởng như thế này, thảo nào mà thi ông nghỉ mãi! Thôi, đừng nghĩ quá mà lao thần, để tôi xin làm nốt!

Nói xong, cầm bút viết luôn thêm 6 câu nữa cho thành bài. Viết xong, bảo *Trịnh* tú-tài đưa cho mọi người xem. *Đào* tiến-sĩ và *Liễu* cử-nhân xem xong, không thể nhịn được, khanh-khách cả cười, làm cho *Tống-tin* hổ thẹn, đỏ mặt tía tai, mồ-hôi trong mình, toát ra đầm-đìa.

Tống-tin thẹn quá hóa giận, liền to tiếng mà rằng :

— Một đứa tiểu-nữ ở chốn hương-thôn, lại dám càn dỡ như thế. Ta đây ngao-du khắp thiên-hạ, dẫn đến các bậc danh-công cự-khanh cũng đều phải nhường ta cả, khi nào ta lại chịu nhục với nhà ngươi!

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* nói :

— Tiện-thiếp khi nào dám nhục thi-ông, chẳng qua thi-ông mình lại nhục mình vậy.

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* nói xong, liền đứng dậy cúi chào *Đào* tiến-sĩ và *Liễu* cử-nhân mà rằng :

Có hai ngài ngồi đây, đáng lẽ tôi phải đứng hầu, nhưng vì tính tôi không ưa sự phiền-não, xưa nay vốn tránh kẻ trọc-tục như thế cửu-thù. Nay cái hơi trọc-lục xông lên, khiến người không thể chịu được, vậy tôi phải xa tránh, xin hai ngài lượng-thứ cho.

Nói xong, ung-dung đi vào nhà trong. *Tống-tin* nghe nói, nổi giận mà rằng :

— Đứa trẻ con hãy còn nhỏ tuổi mà dám dở giọng khinh-bạc như thế, thật là đáng ghét!

Trịnh tú-tài cười mà đáp rằng :

— *Tống* tiên-sinh ơi! xin tiên-sinh hãy nguôi cơn giận! xá-sanh-nữ dẫu có khinh-bạc, nhưng tiên-sinh cũng không biết xét mình.

Tống-tin nói :

— Thế nào bảo là không biết xét mình?

Trịnh tú-tài nói :

— Xá-sanh-nữ hôm trước yết tờ giấy, đã nói được rõ-ràng rằng : « Xin mời chân-chính thi-ông đến để tử-giáo, còn những kẻ giả-mạo hư-danh thì chớ đến làm chi » nay *Tống* tiên-sinh làm thơ đã khó-khăn như thế thì ai bảo tiên-sinh đến!

Nói xong, bưng miệng cả cười *Tống-tin* bị *Trịnh* tú-tài nói đốt mấy câu, lại càng thêm hổ-thẹn căm-tức trăm chiều, mặt đỏ bừng-bừng, đập án mà quát mắng rằng :

Khá ồ! khá ồ!

Trịnh tú-tài lại tủm-tỉm cười mà bảo rằng :

— Dầu sao cũng trong văn-mạch, cũng nhau uống rượu ngâm thơ, cớ sao tiên-sinh lại nói những câu xấu-chơi ấy!

Đào tiến-sĩ và *Liễu* cử-nhân thấy *Tống-tin* bỗ mặt quá, mới đứng dậy mà bảo rằng :

— *Tống* tiên-sinh ơi! Bây giờ chúng ta hãy về, khi nào cao-hứng lại đến chơi cũ hỗ chi!

Tống-tin ngồi lỳ ra đấy, chẳng nói chẳng rằng. *Trịnh* tú-tài lại cười mà bảo rằng :

— *Tống* tiên-sinh đang cơn tức-giận, bấy giờ trời còn sớm, xin hai ngài hãy đến ngồi, đợi cho tiên-sinh nguôi cơn giận, bấy giờ sẽ đi, cũng chưa lấy chi làm chậm.

Nói xong, gọi người nhà pha thứ trà thượng hảo-hạng ra mời. *Đào* tiến-sĩ cùng *Liễu* cử-nhân từ-tạ mà rằng :

— Thế này thì phiền-nhiễu chủ-nhân quá!

Khi uống trà xong, *Lãnh-tân* lại đem ra một mâm thực phẩm, rồi rót rượu ân-cần khuyên mời. *Đào* tiến-sĩ và *Liễu* cử-nhân vui cười mà uống rượu, chỉ có *Tống tin* cứ ngồi lặng không nói câu nào.

Lãnh-tân vội vàng rót một chén rượu đưa mời *Tống-tin* rồi tươi cười mà bảo rằng :

— *Tống* tiên-sinh ơi! Xin tiên-sinh chớ nóng nảy! Tiện-nữ còn nhỏ tuổi, có điều chi không phải, xin tiên-sinh nể mặt già nầy mà tha thứ cho.

Tống-tin thẹn ế cả mặt, nhưng không biết nói thế nào, say thấy *Lãnh-tân* nét mặt tươi cười, ân-cần khuyên giải, bất-đắc-dĩ mới phải đáp rằng :

Lệnh-ái dẫu có chút thông-minh, nhưng đối với tôi, cũng không nên khinh-bạc như thế!

Lãnh-tân nói :

— Già này sinh được một con bé ấy, chiều-chuộng yêu-giếu quá, cho nó được theo đòi bút nghiên. Nó vẫn tự khoe tài-học vô địch, già này là kẻ quê-mùa hẻ-lậu, nào biết thế nào. Nay nghe *Tống* tiên-sinh là bậc đại-tài, hết thảy mọi người, ai cũng kính phục, cớ sao lại thua tiện-nữ. Cứ xem như thế thì cái tài học của tiện-nữ cũng chẳng phải hư-mạo đâu. Chỉ vì tiện-nữ kém bề giáo-dục, trẻ người non dạ, dám hỗn-láo với tiên-sinh, thật là đắc tội, xin *Đào* tiên-sinh và *Liễu* tiên-sinh cũng tìm lời khuyên-giải cho.

Tống-tin nét mặt đang xám, bỗng lại đỏ bừng. Trên tay cầm chén rượu đào, nhà ra cũng đắng nuốt vào thì cay. *Đào* tiến-sĩ ngảnh lại hỏi *Lãnh-tân* rằng :

— Lệnh-ái đã đính-hôn với ai chưa?

Lãnh-tân nói :

— Ngặt vì sự kén rể khó lắm, cho nên vẫn chưa đính-hôn với ai.

Liễu cử-nhân nói :

— Cụ định kén ông rể như thế nào?

Lãnh-tân nói :

— Hễ ai đối-đáp được với tiện-nữ thì tôi xin gả. Ngày nay *Tống* tiên-sinh là bậc đại-tài mà còn bẽn nhờ thì các ngài bảo già này còn biết tìm người thế nào, há không phải một việc rất khó ru!

(Còn nữa)

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG BÌNH

Một vị cường dâm. — Mới rồi ở làng Giáp-lam thuộc phủ Quảng-trạch, có xảy ra một sự cường-dâm rất đỗi xấu xa đê tiện, ai nghe đến cũng phải đem lời thống-mạ cái thằng phạm tội dâm ác. Là thay! cái thằng ấy nào có phải là đứa phàm phu ngu xuẩn đâu, chính là kẻ đàn anh trong làng, trước kia làm lý-trưởng hiện nay làm tri-hương, đối với cái đám « tiểu triều-đình » cũng có đội chút danh phận, thế mà làm điều thương-luân bại-lý, can phạm đến đạo-đức cương-thường, treo cao cái gương ô-uế cho người dưới trông vào. Ấy thế mới khả ố!

Cứ như đơn kiện ở phủ-đường và lời chứng của kẻ bàng cận, thì cái việc cường dâm ấy đầu đuôi như sau này: Ngày hôm nọ ông hương đến chơi nhà ông lý, gặp buổi vắng nhà, ông lý cùng với gia-nhân đi tảo-mộ khỏi, chỉ có người vợ giữ nhà mà thôi.

Người chủ-phụ thấy khách đến, trầu nước chào mời, tiếp đãi ra chiều trọng hậu, cũng nghĩ rằng là bạn thân với chồng mình, mà niên-xỉ lại có phần cao hơn, cho nên không có ý-lệ tị hiềm, nhưng khốn thay lại gặp cái thằng mặt người dạ thú, thấy người ta ra vẻ ân cần, lòng bất chính của hắn tưởng ngay đến rằng có tình gì với nàng, hắn mới pnun ra những lời trêu ghẹo kia khác, người chủ-phụ cũng đâm tinh, làm thinh chẳng nói gì, nhất định không thèm trả lời, thế mà hắn đã không biết hổ ngươi, lại ngỡ là tình trong như đã, mặt ngoài còn e, nên hắn làm tự-do thái-quá, giở ngay cái thủ-đoạn cường-dâm ra, hắn liền nắm chặt lấy tay người chủ-phụ mà kéo lời đi một nơi; trong lúc hoảng hốt, tiếng la càng to, hàng xóm láng diềng đồ đến thật đông, thì thấy cái thằng gian-phu kia đã tìm ngõ sau cút mất. Gớm chưa!? Anh hương này vốn người vô hạnh, trong làng xóm chẳng ai coi ra chi, nay lại phạm một tội dâm ác này nữa, cho nên họ tặng cho cái huy hiệu rất xứng đáng là « ông Hương Dê »!

QUI-NHƠN

Cải lương hí-kịch. Trong mấy tháng trước đây, có mấy bọn hát cải lương ở Saigon, Nha-trang ra hát các tỉnh ngoài này; thiên-hạ cũng lấy làm hay, cùng thích xem lắm.

Nay tại Qui-nhơn có M. Trúc đã lập thành một bọn cải-lương tại đây, mới tập vài tháng nay, mà hôm 27 décembre đã khai diễn lần đầu tại Cẩm-phong-vũ-đài, quan khách tới xem đông nghìn nghịt.

Tuy mọi sự đều mới rèn tập, song cách diễn kịch coi đã thông thạo lắm: giọng đờn êm ái, cung hát thanh bai, bài đặt trơn suốt, bộ tịch tươi tắn. Chỉ có giọng hát, cũng còn yếu một chút, vì con hát mới tập, còn nhút nhát nên giọng hát chưa được mạnh; một mai quen rồi thì chắc là còn phấn hơn vậy.

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Xe hơi bị lật. — Trong lúc lễ sanh-nhựt, những người có xe hơi đều đi chơi xa, nhứt là Ô-cấp.

Nên chi hôm chúa nhựt ông André Fontaine chủ lò rượu đi với phu-nhân ra Long-hải. Xe chạy đường đi Ô-cấp tới cây số 164 thì đằng sau có cái xe hơi của ông Blaquière bóp kèn, nên xe ông Fontaine tránh qua tay hữu cho xe nọ qua mặt, chẳng dè đụng hai cây (trồng bên lề đường) phải lật, văng Mme Fontaine xuống bàn, còn ông Fontaine và tên xốp-phơ bị xe úp lại.

Xe ông Blaquière ngừng lại tiếp cứu, chở mấy người bịnh đến vườn cao-su ở Cần-thị-vải nghỉ độ 2 giờ rồi chở tuốt ra Long-hải.

Ông Fontaine không bịnh, duy có bà đầm bị bịnh mà thôi. Còn tên xốp-phơ ra thế nào chưa biết.

Cũng vì xe hơi. — Chiều theo đơn của thầy Bõ-kiện-Tợ thông-ngôn Tòa nên ông cò quận Bình-tây mở đường tra xét về vụ xe hơi của thầy thông bị lật. Năm người thân tộc của thầy thông Tợ bị trầy, còn đứa đầy tớ thì bị cùi chỏ lọi.

Nghe nói thì lỗi tại tên xốp phơ của thầy.

Cũng là xe hơi dụng. — Xe hơi C. 985 của cô Lê-thị-Tâm ở Chợ-lớn, tên xốp-phơ Kiều-văn-Thông, với cái xe hơi C. 791 của Trương-Nang kêu là Asut đụng nhau tại góc đường Chaigneau và Đỗ-hữu-Vị.

Hai đàng không chịu tính êm nên việc này sẽ kiện đến tòa hộ.

CHỢ-LỚN

Thói giả-man. — Hôm 22 tây lính tuần thành tên là Dương-tấn-Hương có dắt về bóp Bình-tây một đứa con gái Khách 9 tuổi tên là Huỳnh-Thế, mình mẩy nó tinh là lằn roi và dầu lửa đốt.

Hỏi nó khai rằng con xầm chủ nó là Tất-Lang đánh nó. Đòi con xầm độc ác này đến bóp thì gã ấy khai rằng nó mua con nhỏ đó ở bên Tàu đã 4 năm rồi.

Vì con nhỏ không vưng lời nên nó đánh và nhốt vào trong nhà lá.

CHỢ-LẠCH

Sóng-thần. — Ở lối cù-lao Công, mới đây có sanh ra một thứ sóng rất nên dữ dội, thường hay nổi lên mà rượt chụp ghe xuống. Nghe đâu có lắm người chết đấm. Lại mới đây có một ông cai hương cũng bị sóng-thần ấy chụp chìm ghe, may nhờ có kẻ bơi xuống ra cứu; chỉ mất có cái áo mà thôi, chớ không hề gì đến tánh mạng.

Người ta nói rằng sóng ấy lạ lắm, ở đâng xa bỗng nhiên nổi dựng lên mà chạy ra đến rượt ghe.

Nghe nói mà ghê sợ thay; vậy bà con mình ai có đi ngang lối ấy (lối kinh Tổng-đương, cù-lao Công) thì phải coi chừng kẻo phải nguy. Ấy là tin thật.

Có người nói rằng ở lối Cái-kè — vàm xếp Trên — cũng sóng thần nữa; song chẳng phải thường hay hại người thình lình.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

泰 LỢI-THÁI 利

110, Rue des Changeurs, 110

HANOI

Bản-hiệu chuyên nghề ngót 20 năm, buôn bán thực thà, được nhiều quí-khách chiếu-cố, hằng ngày vẫn gửi vàng và đồ vàng đi bán các tỉnh trong cõi Đông-pháp và Cao-miên Laos.

Dù khách quen hay lạ, hễ gửi Commande mà có đặt ít tiền trước thì bản-hiệu cũng chiếu theo thời giá mà gửi đồ đến tận nơi. 2065

Hỏi các ông mắc phải bệnh tình (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại. Cả cước đề hơn một đồng một lọ. 2053

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Hàng tốt giá rẻ

Hàng-đào hiệu LƯƠNG-THÔNG-HING.
Hai mươi năm lẻ, tiếng lừng gần xa.
Đồ vàng, đồ bạc, đồ ngà,
Kim cương bảo thạch càng là chân-châu,
Của sang vật lạ thiếu đâu,
Kiểu làm lại sẵn thợ Tàu thợ Nam.
Hồng kông thêm thợ Tàu sang,
Thợ làm cẩn thận giá hàng phải chăng,

LƯƠNG-THÔNG-HING.
Bijoutier,
41, Rue de la Soie. 41
HANOI

痔醫林桂張

MỜI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ XIN MỜI CÁC ÔNG QUA BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lòi dí) thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như còn đến khi đại tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng về sau khó chữa.

Khi sau chữa bệnh này đều đáng đau cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi đang tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thôi những cặt mụn tự kỳ rụng rời, mà trong khi đang chữa cũng thể làm làng như thường không mất thì giờ. Vậy ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến.

M. TCHUONG-QUAY-LAM
28, Phố sinh Dược. — HANOI
Sáng tiếp khách tới 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều. Đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 6 giờ. Các tỉnh xa đều xin hồi tiếp.
Thư từ xin trả lời ngay. 2098

QUINQUINA CUSSAC

BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cải vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới đau khỏi được phục-sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt-rét cùng bệnh mệt nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

Hiệu GUIONEAUD FRÈRES
HANOI — HAIPHONG

Đứng làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tín-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và **rất quí** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, cơm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình,** lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe,** người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酩 補

J. BLANC *(độc nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì nếm một cốc con
每晚各喫每各喫沒喉醫歌喉精

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
2099 *31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi*

ĐẶC-CÁCH BÁN HẠ GIÁ:

Đồng-hồ quả-quít giá: **1$80**
Đồng-hồ nhỏ báo-thức giá: ~~2 40~~

Ư xa thêm cước: **0$30**

Hạ giá lạ thường! Mua mau kẻo hết!!

Máy chạy khá,
Dáng rẻ trông,
Chạy đúng giờ,
Bảo-hành một năm.
Bắt đầu bán hạ giá
từ 1er cho đến 15 tháng chạp.

Bán tại hiệu:
LY-SENG-BAO
42, Phố hàng Bồ, Hanoi 2052

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET
là một vị tinh hảo không có pha chế nhiều môn
Mỗi hoàn 0,50 cgr (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GÂN-CỐT
THUỐC PHÁP — Trữ tại: 8, Rue de Pavée-le-Mais, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LÀM
Công cổ bán tại: Hanoi: R. CHASSAGNE, Pharm. Rue Richaud, 6; BOURGEOIS, Pharm. và các chỗ y hộ chỗ khác.

KIM-CƯƠNG XIỂM

Bản-hiệu mới về một ít KIM-CƯƠNG XIỂM để làm mặt-nhẫn và hoa-tai, thật sáng và nhánh lắm chẳng kém gì kim-cương tây. Qui-khách nên đến chọn mau kẻo hết mất cơ-hội, vì thứ này cũng hiếm, không thường có, đem đi làm quà mấy đám cưới thì rất quí, thật là sang-trọng.

Kỳ tàu này mới sang

Laine complets et pardessus, imperméable cùng các thứ hàng to lụa Tây-Nam rất mới. Giá bán phải chăng.

Xin hỏi: **Hiệu NAM-THỊNH**
Soieries — 6 Rue des Cantonnais — Hanoi

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八十牌門民福行商打家華

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân tiệp tới Tây, tới Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cốt đề bán vào hai dịp kỳ.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh xảo, thứ đã lần lần này mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiều khách.

Xin các qui-khách có lòng chiếu cố thì mau đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đắc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đâm ngày đến bản hiệu cũng xin mất luật Cần-cáo
đổi đãi,
HIỆU PAO-VA, Kính-cáo
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cung tặng Petrus Ký (1874) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)